

Kransduif x Tuinduif-hibried? Rock Pigeon x Feral Pigeon hybrid?

PIETER LE ROUX, ORDINO KOK, HENNIE BUTLER

Departement Dierkunde en Entomologie, Universiteit van die Vrystaat, Posbus 339, Bloemfontein, 9300

'n Opgestopte voorbeeld van 'n moontlike hibried tussen 'n kransduif *Columba guinea* en tuinduif *C. livia* (Figuur 1) is aan die begin van 2005 in 'n Bloemfonteinse skietwinkel opgespoor. Hierdie duif is 'n paar jaar tevore op 'n landery buite die stad geskiet waar dit saam met 'n swerm kransduiwe gevoed het. Alhoewel die kenmerkende rooi oogvel en kransduif-verekleed teenwoordig is, dui die oormatige hoeveelheid wit rondom die nek en op die bors aan dat dit nie 'n suiwer kransduif is nie. 'n Soortgelyke individu is gedurende Oktober 2005 tydens 'n sensusopname van tuinduiwe in die Bloemfonteinse middestad teëgekom. Hoewel die duif slegs met behulp van 'n 10 X 25 Minolta-verkyker op die sesde verdieping van 'n gebou besigtig kon word, was die oormatige wit spikkels op 'n andersins normale kransduif-verekleed hoogs opvallend.

Alhoewel die verspreiding van krans- en tuinduiwe in suider Afrika wyd oorvleuel, blyk daar minimale kompetisie tussen die twee voëlsoorte te wees.^{1,2} Dit spruit voort uit die feit dat kransduiwe in stedelike komplekse bedags na omliggende landerye vlieg om daar te voed,^{3,4} terwyl tuinduiwe

Figuur 1: Opgestopte voorbeeld van 'n waarskynlike Kransduif x Tuinduif-hibried.

hul voedsel hoofsaaklik in die parke, strate en tuine van dorpe en stede verkry.^{5,6} Op hierdie wyse word onderlinge kompetisie vir voedsel grootliks uitgeskakel. Gevalle van kompetisie vir nesmaakplek in suider Afrika word egter wel vermeld.^{1,7} Aangesien tuinduiwe nie alleen groot variasie maar ook genetiese dominansie van sommige kleurpatrone besit,⁸⁻¹⁰ kan natuurlike kruisteling met kransduiwe moeilik bewys word indien slegs die verekleed ter bepaling daarvan gebruik word. Die enigste bekende gevalle waar moontlike verbastering in die natuur in suider Afrika ter sprake is, was vir Bryanston, Johannesburg, en Gabarone in Botswana opgeteken.^{2,9} In gevangenskap kan kransduiwe geredelik met tuinduiwe kruisteel,² en die gebruik om een of twee kransduiwe in die hokke van wedvlugduiwe te plaas ten einde die verrigting en prestasie van teelstamme te verbeter, was vir jare onder duiftelers en wedvlugboere gewild. Die hibrides het klaarblyklik wel superieure vliegkrag getoon, maar aangesien dit tot laer vrugbaarheid en swakker ontwikkelde instink gelei het, is hierdie gebruik weldra laat vaar.

Kruisteling van krans- en tuinduiwe onder natuurlike toestande kan moontlik aan die hand van gemengde broeikolonies verklaar word. Indien 'n kuiken toevallig in die nes van die teenoorgestelde spesie beland, sou 'n verkeerde ouerbeeld vasgelê word en kan die gewoontes van die voogspezie waarskynlik aangeleer word. So 'n geval is inderdaad gedurende November 2005 op die Sasol-biblioteekgebou van die Universiteit van die Vrystaat waargeneem waar die betrokke duifspesie hulle neste slegs 60 cm uitmekaar gebou en tegelykertyd begin broei het. Met een van ons daaglikse oggendbesoeke aan die broeiplek is 'n agt dae oue neskuiken van 'n kransduif in 'n tuinduifnes aangetref. Die tuinduifouerpaar het voortgegaan om die kuiken vir 'n tydperk van 17 dae saam met hul eie twee kuikens groot te maak totdat die jongeling uiteindelik die nes verlaat het. Op 'n latere stadium kan so 'n jong duif dus op 'n sosiale en seksuele vlak eerder met die teenoorgestelde spesie assosieer.^{10,11} In dié verband is dit ook bekend dat tuinduiwe in elk geval voorkeur verleen aan 'n paringsgenoot met 'n kleurvariasie wat van sy eie verskil.^{13,14}

Aangesien krans- en tuinduiwe streng territoriaal is ten opsigte van hul nesplekke, is die moontlikheid redelik skraal dat eiers per abuis in die nes van 'n ander spesie gelê sou word. Ten einde te bepaal of die onderskeie spesies egter wel die eiers van 'n naverwante duifsoort sou uitbroei, is die eiers van nege krans- en tuinduifneste met normale broeiselsgroottes van twee by verskillende geleenthede gedurende Mei - September 2005 op die kampus van die Universiteit van die Vrystaat eksperimenteel omgeruil. Van die 18 tuinduifeiers wat deur kransduiwe bebroei is, het 12 uitgebroei waarvan slegs een kuiken die nes suksesvol verlaat het. Sewe kuikens is binne die eerste week deur die ouers doodgesit, drie is waarskynlik deur 'n nonnetjiesuil *Tyto alba* gevang en een is ná 'n periode van twee weke op onverklaarbare wyse dood in die nes aangetref. Siekte blyk 'n moontlike oorsaak te wees aangesien die krop van die dooie kuiken vol voedsel was en daar ook geen pikmerke of bloed op die liggaam sigbaar was nie. Alhoewel tuinduiwe slegs tien van die 18 kransduifeiers uitgebroei het, het hulle groter welslae in die grootmaak van die kuikens behaal deurdat agt kuikens die nes later suksesvol verlaat het. Die twee ander neskuikens is ná 'n tydperk van twee weke weens predasie verloor. Op daardie stadium was hulle nog steeds deur die tuinduifouers gevoer.

BIBLIOGRAFIE

1. Morel, G.J., Morel, M.-Y., Fry, C.H. (1986). Columbiformes, pp. 442 - 497. In Urban, E.K., Fry, C.H., Keith, S. (eds.) *The birds of Africa*. Vol. 2. Academic Press, London.
2. Rowan, M.K. (1983). *The doves, parrots, lories and cuckoos of southern Africa*. David Phillip, Cape Town.
3. Kok, A.C., Kok, O.B. (1990). Vliegintensiteite van kransduiwe (*Columba guinea*) en sonneblomskade. S.-

Afr. Tydskr. Natuurwet. Tegnol., 9: 77 - 82.

4. Kok, O.B., Kok, A.C. (1988). Voedingsekologie van kransduiwe. *S.-Afr. Tydskr. Natuurwet. Tegnol.*, 7: 113 - 121.
5. Kok, A.C. (1987). Aspekte van die biologie van kransduiwe (*Columba guinea* L. 1758). M.Sc.-verhandeling, Universiteit van die Oranje-Vrystaat, Bloemfontein.
6. Le Roux, P.D.S. (2007). Aspekte van die biologie van tuinduiwe (*Columba livia*) in die Bloemfonteinse stadsgebied. M.Sc.-verhandeling, Universiteit van die Vrystaat, Bloemfontein.
7. Brooke, R.K. (1997). Feral pigeon *Columba livia*, p. 500. In Harrison, J.A., Allan, D.G., Underhill, L.G., Herremans, M., Tree, A.J., Parker, V., Brown, C.J. (eds.). *The atlas of southern African birds*. Vol. 1: *Non-passerines*. BirdLife South Africa, Johannesburg.
8. Belcher, C.F. (1941). Birds of a Kenya highland district. *Ostrich*, 11: 75 - 96.
9. Herremans, M. (1994). A hybrid pair of rock pigeon *Columba guinea* x feral pigeon *Columba livia* in Gaborone. *Babbler*, 26: 25 - 26.
10. Snow, D.W., Perrins, C.M. (1998). *The birds of the western Palearctic*. Vol. 1. Oxford Univ. Press, Oxford.
11. Goodwin, D. (1967). *Pigeons and doves of the world*. Brit. Mus. (Nat. Hist.), London.
12. Simms, E. (1979). *The public life of the street pigeon*. Hutchinson & Co., London.
13. Murton, R.K., Westwood, N.J., Thearle, R.J.P. (1973). Polymorphism and the evolution of a continuous breeding season in the pigeon, *Columba livia*. *J. Reprod. Fert. Suppl.*, 19: 563 - 577.
14. Murton, R.K., Thearle, R.J.P., Coombs, C.F.B. (1974). Ecological studies of the feral pigeon *Columba livia* var. III: Reproduction and plumage polymorphism. *J. Appl. Ecol.*, 11: 841 - 854.